

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny Arkusz pokazowy
<i>Przedmiot:</i>	Geografia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EGEP-R0-100, EGEp-R0-200, EGEp-R0-300, EGEp-R0-700
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	4 marca 2022 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024 ¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 6. Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 7. Waloryzowanie zjawisk i procesów przyrodniczych oraz wartościowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym. Poziom podstawowy 1. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	Poziom rozszerzony XV.5) Zdający identyfikuje cechy indywidualne wybranych miast w Polsce [...]. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map, w tym topograficznych.

Zasady oceniania

2 pkt – dwa walory kulturowe i dwa walory przyrodnicze.

1 pkt – dwa walory kulturowe albo dwa walory przyrodnicze albo jeden walor kulturowy i jeden walor przyrodniczy.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Walory kulturowe:

- Obecność zabytków sakralnych (kościół zabytkowy).
- Zabytki architektury (Chata Walońska).
- Zabytki przemysłu (nieczynna huta szkła, Leśna Huta).
- Muzea (Mineralogiczne, Energetyki, Ziemi).
- Obecność pomników.

Walory przyrodnicze:

- Atrakcyjny krajobraz (położenie u podnóża gór).
- Obecność form skalnych (Krzywe Baszty, Krucze Skały).
- Obecność potoków górskich.
- Obecność wodospadów (Wodospad Szklarki).
- Występowanie lasów.

¹ Komunikat o wymaganiach egzaminacyjnych obowiązujących w roku 2023 i 2024, <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wymagania-egzaminacyjne-obowiazujace-na-egzaminie-maturalnym-w-roku-2023-i-2024>

Zadanie 2.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 4. Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego [...]. 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem [...] map ogólnogeograficznych [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej, [...] formułuje twierdzenia o prawidłowościach. XIV.1) Zdający rozpoznaje na podstawie materiałów źródłowych (mapy [...]) rodzaj pokrycia terenu i wyróżnia główne cechy wybranych krajobrazów w Polsce: krajobraz [...] górski ponad granicą lasu (np. Karkonosze [...]). Poziom podstawowy VI.2) Zdający identyfikuje czynniki wpływające na piętrowe zróżnicowanie roślinności na Ziemi.

Zasady oceniania

- 2 pkt – dwie poprawne cechy piętra kosodrzewiny i poprawne wyjaśnienie uwzględniające różnicę w wysokości nad poziomem morza i związaną z tym różnicę w temperaturze powietrza.
- 1 pkt – dwie poprawne cechy piętra kosodrzewiny albo poprawne wyjaśnienie uwzględniające różnicę w wysokości nad poziomem morza i związaną z tym różnicę w temperaturze powietrza.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Cechy:

- występowanie krzewów iglastych (kosodrzewiny)
- roślinność o niewielkiej wysokości
- duża zwartość roślinności
- odporność na niskie temperatury
- odporność na wiatr
- niewielkie wymagania glebowe

Wyjaśnienie:

- Obszar w polu A3 położony jest wyżej nad poziomem morza niż obszar w polu A2. Wraz ze wzrostem wysokości n.p.m. powietrze (adiabaticznie) się ochładza, czego skutkiem jest obecność w polu A3 kosodrzewiny.
- Wraz ze wzrostem wysokości nad poziomem morza następuje skrócenie okresu wegetacyjnego, czego skutkiem jest obecność w polu A3 kosodrzewiny.

Zadanie 2.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 1. Rozumienie specjalistycznych pojęć i posługiwanie się terminami geograficznymi. 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych [...]. 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem [...] map ogólnogeograficznych [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XIII.3) Zdający przedstawia specyficzne cechy środowiska przyrodniczego Sudetów [...]. Poziom podstawowy V.3) Zdający charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja) oraz skutki [...] wietrzenia.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

A2

Zadanie 2.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 5. Rozumienie możliwości wykorzystania technologii geoinformacyjnych w poznawaniu świata [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 6. Kształtowanie umiejętności wieloaspektowego postrzegania przestrzeni i wyobraźni przestrzennej. Poziom podstawowy 1. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.	Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map, w tym topograficznych; I.5) Zdający wykazuje przydatność fotografii i zdjęć satelitarnych do pozyskiwania informacji o środowisku geograficznym oraz interpretuje ich treść.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 2.4. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 1. Rozumienie specjalistycznych pojęć i posługiwanie się terminami geograficznymi. 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych [...]. 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem [...] map ogólnogeograficznych [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XIII.3) Zdający przedstawia specyficzne cechy środowiska przyrodniczego Sudetów [...]. Poziom podstawowy V.3) Zdający charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja) oraz skutki rzeźbotwórczej działalności [...] lodowców [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna geneza uwzględniająca czynnik i proces rzeźbotwórczy.

1 pkt – poprawna geneza uwzględniająca czynnik albo proces rzeźbotwórczy.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowa odpowiedź

Czynnikami rzeźbotwórczymi przedstawionych form był lodowiec górski, który wykształcił się w obniżeniu terenu. Gromadzący się tam śnieg pod wpływem rosnącego ciśnienia zamienił się w lód (lodowcowy). Ciśnienie przyrastających mas śniegu powodowało wyciskanie lodu z zagłębienia (w kierunku doliny). Przesuwający się lodowiec zdzierał materiał skalny z podłoża. Proces egzaracji doprowadził do pogłębienia zagłębień i powstania cyrku lodowcowego (karu, kotła lodowcowego).

Zadanie 2.5. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 5. Rozumienie możliwości wykorzystania technologii geoinformacyjnych w poznawaniu świata [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 11. Analizowanie [...] współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem [...] map ogólnogeograficznych [...]. Poziom podstawowy 1. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych. 8. Wykonywanie obliczeń matematycznych z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej w celu wnioskowania o zjawiskach i procesach geograficznych.	Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map, w tym topograficznych.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch zdań i poprawne obliczenia.

1 pkt – poprawne uzupełnienie pierwszego zdania albo poprawny sposób obliczenia bez poprawnego wyniku.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

1. 1050 m

2. 5 godzin

Czas przejścia trasy (bez uwzględnienia różnic wysokości):

$$10 \text{ km} : 4 \text{ km/h} = 2,5 \text{ h}$$

Wydłużenie czasu przejścia trasy z powodu podejść i zejść:

$$\frac{1050 \text{ m} \times 10 \text{ min}}{100 \text{ m}} = 105 \text{ min}$$

Czas trwania wycieczki (łącznie z przerwami w marszu):

$$2,5 \text{ h} + 105 \text{ min} + 45 \text{ min} = 5 \text{ h}$$

Zadanie 3.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 6. Kształtowanie umiejętności wieloaspektowego postrzegania przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.	Poziom podstawowy II.3) Zdający na podstawie zdjęć [...] przedstawia i porównuje ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

bliżej

Wenus

Zadanie 3.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 6. Kształtowanie umiejętności wieloaspektowego postrzegania przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.	Poziom rozszerzony II.4) Zdający prezentuje teorię heliocentryczną Mikołaja Kopernika [...]. Poziom podstawowy I.4) Zdający interpretuje dane liczbowe przedstawione w postaci tabel [...]. II.3) Zdający na podstawie zdjęć i innych materiałów źródłowych przedstawia i porównuje ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 4.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] regionalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 4. Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego [...]. 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map [...] tematycznych.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej, [...] formułuje twierdzenia o prawidłowościach. III.6) Zdający dostrzega prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk i procesów atmosferycznych. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnej prawidłowości.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Usłonecznienie maleje wraz ze wzrostem szerokości geograficznej.
- Im większa szerokość geograficzna, tym mniejsze usłonecznienie.

Zadanie 4.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] regionalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map [...] tematycznych.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. Poziom podstawowy III.1) Zdający przedstawia czynniki klimatotwórcze decydujące o zróżnicowaniu klimatu na Ziemi; III.3) Zdający wyjaśnia mechanizm cyrkulacji atmosferycznej [...]. II etap edukacyjny VII.5) Zdający przedstawia zróżnicowanie klimatyczne Europy oraz czynniki, które o nim decydują.

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne wyjaśnienie uwzględniające większe zachmurzenie jako konsekwencję większego wpływu cyrkulacji oceanicznej.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowa odpowiedź

Nad Wielką Brytanię napływają oceaniczne masy powietrza (wilgotne), więc występuje tam duże zachmurzenie. W efekcie na tym obszarze jest więcej dni z mniejszym usłonecznieniem.

Zadanie 5.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] globalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 6. Kształtowanie umiejętności wieloaspektowego postrzegania przestrzeni i wyobraźni przestrzennej. 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem [...] map ogólnogeograficznych [...].	Poziom rozszerzony II.1) Zdający oblicza wysokość górowania Słońca na dowolnej szerokości geograficznej w dniach [...] przesilen [...]. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie właściwej strony nieba oraz poprawne obliczenie wysokości górowania Słońca i poprawny wynik.
- 1 pkt – podanie właściwej strony nieba i poprawny sposób obliczenia wysokości górowania Słońca.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

północnej (N)

$$h_{gN} = 90^\circ + \varphi - \delta$$

$$h_{gN} = 90^\circ + (-5^\circ) - (+23^\circ 26')$$

$$h_{gN} = 90^\circ - 5^\circ - 23^\circ 26'$$

$$h_{gN} = 61^\circ 34' \approx 62^\circ$$

h_{gN} – wysokość górowania Słońca po północnej stronie nieba

φ – szerokość geograficzna

δ – deklinacja Słońca

albo

$$h_g = 90^\circ - \alpha$$

$$h_g = 90^\circ - (5^\circ + 23^\circ 26')$$

$$h_g = 90^\circ - 28^\circ 26'$$

$$h_g = 61^\circ 34' \approx 62^\circ$$

h_g – wysokość górowania Słońca

α – odległość (wyrażona miarą kątową) obserwatora od punktu podslonecznego

Zadanie 5.2. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem [...] map ogólnogeograficznych [...].	Poziom rozszerzony III.5) Zdający rozpoznaje strefę klimatyczną i typ klimatu na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów atmosferycznych; III.6) Zdający dostrzega prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk i procesów atmosferycznych.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne przyporządkowania.

1 pkt – dwa poprawne przyporządkowania.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

A2, B4, C3

Zadanie 5.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 4. Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego. 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem [...] map ogólnogeograficznych [...].	Poziom rozszerzony IV.2) Zdający rozpoznaje i opisuje cechy ustrojów rzecznych na świecie.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FF

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] regionalnej, krajowej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map ogólnogeograficznych i tematycznych.	Poziom rozszerzony XIII.3) Zdający przedstawia specyficzne cechy środowiska przyrodniczego Sudetów [...] i Bieszczad [...]; XIII.4) Zdający przedstawia wpływ skał węglanowych i lessowych wyżyn Polski na elementy środowiska przyrodniczego; XIII.5) Zdający wyjaśnia wpływ lądolodu na środowisko przyrodnicze pojezierzy i nizin oraz porównuje rzeźbę młodoglacjalną i staroglacjalną.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

BCA

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych [...]. 3. Analizowanie, interpretacja i przetwarzanie informacji przedstawionych na mapach wykonanych z wykorzystaniem narzędzi GIS.	Poziom rozszerzony I.1) Zdający analizuje, interpretuje i przetwarza informacje [...] zawarte w źródłach kartograficznych wykonanych z użyciem narzędzi GIS; I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XIV.1) Zdający [...] wyróżnia główne cechy wybranych krajobrazów w Polsce: krajobraz wód powierzchniowych [...]. Poziom podstawowy V.3) Zdający charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi ([...] transport, akumulacja) oraz skutki rzeźbotwórczej działalności rzek [...]. XIV.7) Zdający identyfikuje cechy sieci rzecznej Polski.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzasadnienie uwzględniające wpływ działalności człowieka i procesu przyrodniczego.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowa odpowiedź

Współczesne ujście Wisły jest sztucznym przekopem, o czym świadczy regularny przebieg i prosta linia brzegowa. Wisła nadal akumuluje materiał, o czym świadczą aluwia nagromadzone po obu stronach ujścia.

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XIV.1) Zdający [...] wyróżnia główne cechy wybranych krajobrazów w Polsce: [...] bagienno-łukowy [...]. XVIII.2) Zdający wyjaśnia powstawanie [...] powodzi [...]. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...].

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

PP

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania przyrodniczego [...] świata.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. V.1) Zdający rozumie zasady ustalania wieku względnego [...] wydarzeń geologicznych. Poziom podstawowy V.3) Zdający charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja) oraz skutki rzeźbotwórczej działalności rzek [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

D-E-B

Zadanie 10. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. V.1) Zdający rozumie zasady ustalania wieku względnego i bezwzględnego skał oraz wydarzeń geologicznych; V.9) Zdający analizuje fotografię odkrywki geologicznej i wnioskuje na jej podstawie o przeszłości geologicznej obszaru.

Zasady oceniania

2 pkt – przedstawienie dwóch wydarzeń we właściwej kolejności.

1 pkt – przedstawienie jednego wydarzenia.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Wydarzenie 1.

- Sfałdowanie warstw skał oznaczonych literą Y.
- Powstanie synkliny.
- Diagenеза skał oznaczonych literą Y.

Wydarzenie 2.

- Erozyjne ścięcie warstw Y.
- Powstanie powierzchni zrównania.

Zadanie 11. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych, społecznych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map [...] tematycznych.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...]. VIII.1) Zdający wskazuje obszary koncentracji ludności i małej gęstości zaludnienia oraz określa czynniki i prawidłowości w zakresie rozmieszczenia ludności świata.

Zasady oceniania

2 pkt – dwa poprawne argumenty.

1 pkt – jeden poprawny argument.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

- Obszary A i B są położone w strefie klimatów równikowych, ale wysokość nad poziomem morza na wyżynnym obszarze B (Wyżyna Wschodnioafrykańska) wpływa na obniżenie wysokiej temperatury powietrza, co sprzyja koncentracji ludności.
- Obszar A charakteryzuje się występowaniem gleb o niewielkiej urodzajności, a na obszarze B powulkaniczne żyzne gleby sprzyjają uprawom.
- Na obszarze A wilgotne lasy równikowe uniemożliwiają chów zwierząt, a na sawannach obszaru B występuje chów bydła, co sprzyja koncentracji ludności.
- Na obszarze B – w przeciwieństwie do obszaru A – występują jeziora, które są zasobnym źródłem wody sprzyjającym koncentracji ludności.

Zadanie 12.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] globalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania przyrodniczego [...] świata. 4. Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XVII.4) Zdający identyfikuje na przykładach współzależności elementów środowiska przyrodniczego w strefach od równikowej do polarnych. Poziom podstawowy VI.3) Zdający wyjaśnia zależności między klimatem, występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

A3

Zadanie 12.2. (0–3)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] globalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 4. Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. VI.1) Zdający [...] wnioskuje o przydatności rolniczej na podstawie profilu glebowego. XVII.4) Zdający identyfikuje na przykładach współzależności elementów środowiska przyrodniczego w strefach od równikowej do polarnych. XVIII.5) Zdający podaje [...] antropogeniczne przyczyny intensywnej erozji gleb [...]. Poziom podstawowy VI.3) Zdający wyjaśnia zależności między klimatem, występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym.

Zasady oceniania

3 pkt – poprawna odpowiedź zawierająca trzy poprawne elementy: wpływ temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na niską żyzność gleb oraz związek między deforestacją a erozją gleb.

2 pkt – odpowiedź zawierająca dwa poprawne elementy z podanych poniżej:

- wpływ temperatury powietrza na niską żyzność gleb
- wpływ opadów atmosferycznych na niską żyzność gleb
- związek między deforestacją a erozją gleb.

1 pkt – odpowiedź zawierająca jeden poprawny element z podanych poniżej:

- wpływ temperatury powietrza na niską żyzność gleb
- wpływ opadów atmosferycznych na niską żyzność gleb
- związek między deforestacją a erozją gleb.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowa odpowiedź

Wyjaśnienie wpływu temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na żyzność gleby przedstawionej na fotografii:

Wysoka temperatura powietrza sprzyja szybkiemu rozkładowi szczątków roślinnych i szybkiemu poborowi materii organicznej przez bujną roślinność. Duże (intensywne, zenitalne) opady atmosferyczne przyczyniają się do wymywania z gleb składników odżywczych. Wskutek tego w glebie wilgotnych lasów równikowych nie ma warunków do akumulacji próchnicy i żyzność gleb jest mała.

Związek między deforestacją a erozją gleb, np.:

- Deforestacja sprzyja intensyfikacji erozji gleb, ponieważ wylesione obszary charakteryzują się szybszym spływem wód opadowych (wymywaniem wierzchniej warstwy gleby).
- Gleba pozbawiona ochronnej pokrywy roślinnej łatwo ulega niszczeniu przez czynniki zewnętrzne.

Zadanie 13.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania [...] społeczno-gospodarczego [...] świata.	Poziom rozszerzony VIII.2) Zdający [...] charakteryzuje procesy metropolizacji. Poziom podstawowy VII.1) Zdający posługuje się mapą podziału politycznego świata do analizy procesów społeczno-ekonomicznych.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

C1

Zadanie 13.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań [...] społecznych, kulturowych, gospodarczych i politycznych w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie [...] zróżnicowania [...] społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.	Poziom rozszerzony VII.1) Zdający wykazuje wpływ dawnych systemów kolonialnych na współczesną sieć powiązań [...] kulturowych państw. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...]; I.4) Zdający interpretuje dane liczbowe przedstawione w postaci tabel [...]. VIII.10) Zdający charakteryzuje zróżnicowanie religijne ludności świata [...].

Zasady oceniania

1 pkt – wpisanie dwóch poprawnych nazw.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

islam

Filipiny

Zadanie 14. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] regionalnej krajowej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 8. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. VIII.1) Zdający dyskutuje na temat problemów państw o różnej strukturze etnicznej (zwartości socjoetnicznej). Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...]. VIII.9) Zdający charakteryzuje strukturę narodowościową ludności Europy [...] oraz zróżnicowanie etniczne w wybranych regionach Europy.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź zawierająca uwarunkowanie ekonomiczne i uwarunkowanie kulturowe.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

Uwarunkowanie ekonomiczne:

- Katalonia i Kraj Basków charakteryzują się wyższymi wartościami PKB na 1 mieszkańca niż regiony sąsiadujące, co sprzyja chęci oderwania się od kraju w celu uzyskaniu większej autonomii ekonomicznej.
- Odprowadzanie części dochodów do budżetu centralnego. Część społeczeństwa tych regionów jest przekonana, że po secesji region mógłby uzyskiwane dochody przeznaczać na rozwój gospodarczy tylko własnego regionu.

Uwarunkowanie kulturowe:

- Posługiwanie się innymi językami ojczystymi niż język licznie dominujący w kraju.
- Zamieszkiwanie regionów przez mniejszości narodowe lub etniczne.

Zadanie 15. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej. 6. Integrowanie wiedzy [...] społecznej, ekonomicznej i humanistycznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania [...] społeczno-gospodarczego [...] świata. 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map [...] tematycznych.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. VIII.2) Zdający wyróżnia fazy urbanizacji [...]. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...].

Zasady oceniania

2 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw i przyczyn dwóch faz urbanizacji.

1 pkt – podanie poprawnej nazwy i przyczyny jednej fazy urbanizacji albo poprawnych nazw dwóch faz urbanizacji.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Faza urbanizacji opisana w tekście: wstępna faza urbanizacji

Przykładowa przyczyna:

Rozwój przemysłu w miastach.

Faza urbanizacji przedstawiona na mapie: dezurbanizacja

Przykładowe przyczyny:

- Deindustrializacja i dekoncentracja przemysłu.
- Rozwój masowej motoryzacji.
- Wysokie ceny nieruchomości w miastach zachęcające do migracji na wieś.

Zadanie 16.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 7. [...] wartościowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XV.4) Zdający dostrzega problem gettoizacji przestrzeni miasta, jego przyczyny i konsekwencje.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch skutków.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Utrudnianie rozwoju ciągów komunikacyjnych w mieście wskutek konieczności omijania zamkniętych kwartałów.
- Zajmowanie najatrakcyjniejszych fragmentów przestrzeni miast przez niewielkie grupy mieszkańców.
- Powstawanie podziałów społecznych.
- Upowszechnianie poczucia zagrożenia w mieście od zewnętrznych czynników.

Zadanie 16.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 7. [...] wartościowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XV.6) Zdający [...] weryfikuje hipotezy dotyczące [...] przyczyn [ubóstwa] [...] oraz wykazuje znaczenie solidarności społecznej w rozwiązywaniu tego problemu. Poziom podstawowy XIII.9) Zdający podaje przykłady procesów rewitalizacji obszarów zdegradowanych [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Rewitalizacja przyczynia się do poprawy jakości życia wskutek podnoszenia standardu mieszkań i przestrzeni publicznej.
- Rewitalizacja angażuje i aktywizuje społecznie mieszkańców do współdecydowania o zagospodarowaniu przestrzeni ich otoczenia.
- Rewitalizacja stwarza możliwość tworzenia wspólnej przestrzeni publicznej sprzyjającej rekreacji mieszkańców.
- Rewitalizacja sprzyja wzrostowi aktywności gospodarczej poprzez rozwój usług, co może zmniejszyć bezrobocie.

Zadanie 17. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali regionalnej, krajowej, globalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz różnicowania [...] społeczno-gospodarczego [...] świata.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. Poziom podstawowy X.3) Zdający wyjaśnia zasięg geograficzny [...] chowu zwierząt na świecie.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne odpowiedzi odnoszące się do dwóch obszarów.

1 pkt – poprawna odpowiedź odnosząca się do jednego obszaru.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Obszar 1.

- Naturalnym zbiorowiskiem jest suchy step (preria), który stanowi naturalne pastwisko.
- Wyżynne ukształtowanie terenu sprzyja wykształceniu się naturalnych pastwisk i jest mniej korzystne dla produkcji roślinnej.
- W klimatach umiarkowanym kontynentalnym i podzwrotnikowym kontynentalnym opady atmosferyczne są wystarczające dla naturalnej roślinności stepowej.
- Gleby na tych obszarach są żyzne, ale mało urodzajne z powodu zbyt niskiej wilgotności, co ogranicza ich wykorzystywanie do uprawy roślin.

Obszar 2.

- Naturalnym zbiorowiskiem jest sawanna (i suchy, świetlisty las), która stanowi naturalne pastwisko.
- Całoroczny okres wegetacyjny sprzyja prowadzeniu chowu.
- Opady atmosferyczne na wyżynie zapewniają dostatek paszy.

- Wyżynne ukształtowanie terenu sprzyja naturalnej roślinności sawann, na których jest dostatek paszy umożliwiający wypas bydła.

Zadanie 18. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] regionalnej [i] krajowej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map [...] tematycznych.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XIX.1) Zdający wykazuje związki kierunków produkcji rolnej, w tym struktury upraw [...], z klimatem, ukształtowaniem powierzchni, żyznością gleb i zasobami wodnymi. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...]. XV.7) Zdający wskazuje obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie odnoszące się do dwóch województw.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie odnoszące się do jednego województwa.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

- W województwie kujawsko-pomorskim dogodne dla rolnictwa warunki glebowe (czarne ziemie) stwarzają możliwość uprawy roślin o wysokich wymaganiach glebowych, takich jak buraki cukrowe, a niższy jest udział roślin o mniejszych wymaganiach.
W województwie łódzkim warunki glebowe ograniczają wielkość zbiorów ze względu na duży udział gleb o niskiej żyzności (bielicowych) i sprzyjają uprawie roślin o niewielkich wymaganiach glebowych (żyto i ziemniaki).
- Przynależność części obszaru województwa kujawsko-pomorskiego w XIX w. do zaboru pruskiego sprzyjała wczesnemu wdrażaniu innowacji w rolnictwie, takich jak nawożenie i mechanizacja prac polowych, a w województwie łódzkim, należącym w XIX w. do zaboru rosyjskiego, rozwój rolnictwa był opóźniony.

Zadanie 19.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych, społecznych [...] [i] gospodarczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 8. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XIX.1) Zdający wykazuje związki kierunków produkcji rolnej, w tym struktury upraw [...], z klimatem, ukształtowaniem powierzchni, żyznością gleb i zasobami wodnymi. Poziom podstawowy I.4) Zdający interpretuje dane liczbowe przedstawione w postaci tabel [...]. X.3) Zdający wyjaśnia zasięg geograficzny głównych upraw [...] na świecie.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

B

Zadanie 19.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych, społecznych [...] [i] gospodarczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 7. Waloryzowanie zjawisk i procesów przyrodniczych oraz wartościowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym.	Poziom rozszerzony XXIII.3) Zdający podaje przykłady działań dążących do zmniejszania dysproporcji w rozwoju gospodarczym państw i regionów świata oraz dokonuje ich krytycznej oceny. Poziom podstawowy IX.3) Zdający analizuje strukturę i kierunki międzynarodowej wymiany towarowej [...] oraz uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad sprawiedliwego handlu. XV.9) Zdający [...] rozumie potrzebę zapoznania się z opisem pochodzenia [...] nabywanych produktów spożywczych.

Zasady oceniania

1 pkt – przedstawienie dwóch poprawnych warunków.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Importowanie bezpośrednio od producenta z krajów rozwijających się.
- Kupowanie po cenie zapewniającej zysk producentom.
- Uprawianie na plantacjach, które nie stosują niewolniczej pracy dzieci.
- Skracanie łańcucha dostaw dzięki rezygnacji z pośredników w handlu.
- Przejrzystość i uczciwość w handlu danym towarem.

Zadanie 20. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań [...] gospodarczych i politycznych w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz różnicowania [...] społeczno-gospodarczego [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XX.2) Zdający dyskutuje na temat głównych problemów funkcjonowania Unii Europejskiej. Poziom podstawowy IX.3) Zdający analizuje strukturę i kierunki międzynarodowej wymiany handlowej [...]. XI.6) Zdający dyskutuje na temat [...] negatywnych skutków stosowania [...] nieodnawialnych źródeł energii.

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne wyjaśnienie odnoszące się do dwóch kierunków importu.
- 1 pkt – poprawne wyjaśnienie odnoszące się do jednego kierunku importu.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

- Te surowce są importowane głównie z obszarów o chwiejnej stabilności politycznej, np. z Bliskiego Wschodu, co może zagrażać ciągłości dostaw w przypadku konfliktów lub sporów politycznych.
- Rosja jest jednym z głównych dostawców surowców energetycznych do państw UE. Istnieje ryzyko, że Rosja może wykorzystać swoją pozycję do wywierania nacisku, aby osiągnąć swoje cele na arenie międzynarodowej.
- Zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego UE są związane z dużą odległością importowanych surowców, np. z Bliskiego Wschodu, Rosji, Kazachstanu, co naraża transport na awarie lub zagrożenie terrorystyczne.
- Zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego UE są związane z trudnymi warunkami przyrodniczymi na szlakach transportowych, np. ropociąg z Norwegii, (gazociąg z Rosji) prowadzi przez dno morza, co stwarza zagrożenie dla szczelności rurociągów oraz ich bezpieczeństwa technicznego.

Zadanie 21.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań [...] gospodarczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania [...] społeczno-gospodarczego [...]. 4. Formułowanie [...] wzajemnych zależności w systemie przyroda – człowiek – gospodarka.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XI.2) Zdający wskazuje obszary koncentracji przemysłu [...] w Polsce [...]. Poziom podstawowy I.3) czyta i interpretuje treści różnych map [...]. XI.1) Zdający wyjaśnia wpływ [czynniki] lokalizacji przemysłu] na rozmieszczenie i rozwój wybranych [...] działów [przemysłu].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie trzech wierszy w tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

1. Zasoby ropy naftowej.
2. Rynek zbytu.
3. Bliskość rurociągu.

Zadanie 21.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań [...] gospodarczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 7. [...] wartościowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym.	Poziom podstawowy XI.6) Zdający dyskutuje na temat pozytywnych [...] skutków stosowania odnawialnych [...] źródeł energii.

Zasady oceniania

1 pkt – wykazanie korzyści z funkcjonowania elektrowni szczytowo-pompowej.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- W okresie doby, kiedy zapotrzebowanie na energię jest duże, elektrownia włącza się do produkcji energii elektrycznej, dzięki czemu rozładowuje szczyt energetyczny.
- W godzinach, kiedy występuje nadwyżka energii elektrycznej, taka elektrownia pompuje wodę do zbiornika górnego, co ułatwia stabilizację systemu energetycznego.
- Elektrownię można bardzo szybko uruchomić (np. w przypadku awarii elektrowni ciepłej).
- W godzinach szczytu energetycznego elektrownia wytwarza energię elektryczną bez emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Zadanie 22. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] krajowej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 8. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. Poziom podstawowy XI.1) Zdający wyjaśnia wpływ [czynn timerów lokalizacji przemysłu] na rozmieszczenie i rozwój wybranych [...] działów [przemysłu]; XI.7) Zdający analizuje wykorzystanie energetyki jądrowej na świecie [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – jeden poprawny argument.
 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Australia dysponuje dużymi zasobami węgla kamiennego (co przyczyniło się do powstania wielu kopalń tego surowca i zbudowania dużych elektrowni ciepłych, które pokrywają zapotrzebowanie energetyczne całego kraju).
- Australia wykorzystuje energetykę solarną z uwagi na bardzo wysoki stopień słonecznienia większości kraju.

Zadanie 23. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna. 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] krajowej i globalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 2. Analizowanie [...] zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania [...] społeczno-gospodarczego [...] świata. 4. Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska [...] społeczno-gospodarczego [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. Poziom podstawowy VII.4) Zdający analizuje zróżnicowanie przestrzenne państw świata według [...] Wskaźnika Rozwoju społecznego (HDI); VII.5) Zdający porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnym poziomie rozwoju gospodarczego [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednego wiersza albo jednej kolumny w tabeli.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Chiny – B, Z

Norwegia – A, X

Zadanie 24. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna. 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] globalnej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania [...] społeczno-gospodarczego [...] świata.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XXIII.2) Zdający identyfikuje przyczyny [...] społeczne, gospodarcze [...] dysproporcji rozwoju regionów świata i państw oraz przedstawia skutki tych nierówności. Poziom podstawowy I.4) Zdający interpretuje dane liczbowe przedstawione w postaci [...] wykresów. IX.2) Zdający charakteryzuje przejawy procesów globalizacji w aspekcie gospodarczym [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – dwa poprawne argumenty.
- 1 pkt – jeden poprawny argument.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowa odpowiedź

- Wysoka atrakcyjność finansowa, do której przyczyniają się niższe koszty budowy infrastruktury w Indiach niż w krajach wysoko rozwiniętych.
- Duża dostępność pracowników wynikająca ze struktury wieku ludności Indii.

Zadanie 25.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych [...] [i] gospodarczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map ogólnogeograficznych i tematycznych.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XIX.3) Zdający prezentuje przykłady sposobów pokonywania przyrodniczych ograniczeń działalności gospodarczej człowieka [...]. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne wyjaśnienie zawierające związek przyczynowo-skutkowy.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Rurociąg przeprowadzono na powierzchni w celu zmniejszenia ryzyka jego rozszczelnienia, do którego mogłoby dojść wskutek zamarzania i rozmarzania trwałej zmarzliny, gdyby poprowadzono go w gruncie.
- Rurociąg przeprowadzono na powierzchni w celu uniknięcia wysokich kosztów wykonywania wykopu w terenie górskim, charakteryzującym się dużymi deniwelacjami i wychodniami litych skał.
- Rurociąg przeprowadzony na powierzchni łatwiej jest monitorować z lądu i powietrza.
- Rurociąg przeprowadzono na powierzchni w celu uniknięcia rozszczelnienia podczas trzęsień ziemi, którymi charakteryzuje się obszar Alaski, a w przypadku awarii łatwiejsze okazują się jej wykrycie i naprawa.

Zadanie 25.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 3. Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych [...] [i] gospodarczych [...] w przestrzeni geograficznej. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 8. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej. 11. Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map ogólnogeograficznych i tematycznych.	Poziom podstawowy XII.3) Zdający [...] charakteryzuje uwarunkowania rozwoju [różnych rodzajów transportu] w wybranych państwach świata [...]. Poziom podstawowy I.3) Zdający czyta i interpretuje treści różnych map [...].

Zasady oceniania

1 pkt – przedstawienie zalety i wady.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

Zaleta:

- Port leży nad zatoką, która jest głęboko wcięta w ląd, co powinno zapewniać spokojne wody dla żeglugi.
- Port jest usytuowany na południowym krańcu Alaski, gdzie temperatury powietrza są wyższe (płyńcie ciepły prąd morski), co skraca okres zamarzania wód morskich.
- Port jest usytuowany bliżej wyjścia na otwarty Pacyfik (co nie wymaga pokonywania archipelagu Aleutów i Cieśniny Beringa), niż gdyby był usytuowany nad Morzem Beauforta.

Wada:

- Port położony jest nad głęboko wcięta w ląd i stosunkowo wąską zatoką, co może stwarzać zagrożenie dla ruchu tankowców.
- Tankowce podczas wpływania i wypływania z zatoki, nad którą położony jest port, muszą manewrować między wyspami, co stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu.
- W Zatoce Księcia Williama żeglugę mogą utrudniać góry lodowe.

Zadanie 26. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 1. Rozumienie specjalistycznych pojęć i posługiwanie się terminami geograficznymi. 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 2. Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych [...].	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. Poziom podstawowy I.4) Zdający interpretuje dane liczbowe przedstawione w postaci tabel i wykresów. XIII.1) Zdający [...] podaje przyczyny [smogu].

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne wykazanie wpływu warunków pogodowych przedstawionych na czterech wykresach na zawartość zanieczyszczeń w powietrzu.
- 1 pkt – poprawne wykazanie wpływu warunków pogodowych przedstawionych na dwóch lub trzech wykresach na zawartość zanieczyszczeń w powietrzu.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowa odpowiedź

Wyż baryczny zimą charakteryzujący się niskimi temperaturami powietrza odpowiada za utrudniony odpływ zanieczyszczeń pyłowych ku górze (niewielka konwekcja lub jej brak). Niewielka prędkość wiatru uniemożliwia rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń na inne obszary i sprzyja ich kumulacji na danym terenie. W warunkach wysokiej wilgotności względnej powietrza pył łączy się z kropelkami mgły, w wyniku czego tworzy smog.

Zadanie 27. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom rozszerzony I. Wiedza geograficzna 2. Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali [...] regionalnej krajowej [...]. II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce 8. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej.	Poziom rozszerzony I.3) Zdający identyfikuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między elementami przestrzeni geograficznej [...]. XII.1) Zdający wykazuje na podstawie danych statystycznych zróżnicowanie udziału poszczególnych rodzajów transportu w przewozach [...] w Polsce. Poziom podstawowy XV.11) Zdający analizuje [...] zróżnicowanie sieci transportu w Polsce, wskazuje główne węzły oraz terminale transportowe i przedstawia ich znaczenie dla gospodarki kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- W województwie pomorskim terminale intermodalne są położone w portach. Transport samochodowy odbiera w nich kontenery dostarczane transportem morskim, a następnie dostarcza je do odbiorców w innych regionach kraju.
- W Gdańsku i w Gdyni zlokalizowano największe w Polsce terminale transportowe, w których odbywa się przeładunek kontenerów dostarczanych drogą morską. Przesyłki są dostarczane do odbiorców transportem samochodowym, który na wielu trasach jest tańszy i szybszy niż transport kolejowy.